

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің диссертанты Асанханова Жанна Жеткербайқызының 8D01201 – «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған «Цифрлық ортада мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың қауіпсіздігін педагогикалық сүйемелдеу» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына

РЕСМИ РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ПІКІРІ

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:	Асанханова Жанна Жеткербайқызының «Цифрлық ортада мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың қауіпсіздігін педагогикалық сүйемелдеу» тақырыбындағы диссертациялық зерттеуі мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі цифрландыру үдерісімен тікелей сабақтас және баланың цифрлық кеңістіктегі қауіпсіздігін қамтамасыз етудің педагогикалық негіздерін айқындауға бағытталған. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығы) және «Мектеп жасына дейінгі балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету» білім беру бағдарламасы балада қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын қалыптастыруды көздейді, алайда олардың мазмұны негізінен тұрмыстағы, көшедегі және табиғаттағы қауіпсіздікке арналған. Диссертацияда жасалған модель осы мазмұнды цифрлық қауіпсіздікпен толықтырады. Кибергигиена мәдениеті. 2023–2029 жылдарға арналған цифрлық трансформация, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласын және киберқауіпсіздікті дамыту тұжырымдамасы, «Қазақстанның киберқалқаны» тұжырымдамасы және Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының 2023 жылғы әдістемелік ұсынымдары білім берудің барлық деңгейінде кибергигиена мәдениетін қалыптастыруды міндеттейді. Автор әзірлеген әдістеме мен «CyberBalapan» білім беру ресурсы

			осы міндетті мектепке дейінгі буында орындауға мүмкіндік береді. Баланы зиянды ақпараттан қорғау. «Балаларды денсаулығы мен дамуына зардабын тигізетін ақпараттан қорғау туралы» Заң, Қазақстан Республикасының Ақпараттық доктринасы және 2026–2030 жылдарға арналған «Қазақстан балалары» тұжырымдамасы баланы зиянды ақпараттық ықпалдан қорғауды мемлекеттік міндет деңгейінде белгілейді. Зерттеуде бұл қорғау сыртқы шектеумен қатар баланың өз мінез-құлқын қалыптастыру және осы жұмысқа отбасын қатыстыру арқылы қамтамасыз етіледі. Демек, тақырып мемлекеттік басымдықтарға атауы жағынан ғана емес, зерттеудің нақты нәтижелері жағынан да сәйкес келеді.
		1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмері); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы) 3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына	Үш нұсқаның ішінен үшіншісі сәйкес келеді: диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен «Елдің зияткерлік әлеуеті» басым бағыты шеңберіндегі білім беру саласындағы зерттеулерге жатады. 1) және 2) тармақтар бойынша нақтылау: диссертация мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын жоба немесе мемлекеттік бағдарлама аясында орындалмаған. Алайда оның тәжірибелік бөлігі Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті қаржыландырған жас зерттеушілерге арналған Ректор грантының 0125РКИ0120 «Интерактивті ойындар негізінде мектеп жасына дейінгі балалардың киберқауіпсіздік дағдыларын қалыптастыру» жобасымен сабақтас жүргізілген (05.04.2025 жылғы №32 келісімшарт). Жоба мен диссертацияның арақатынасын дұрыс деп бағалаймын: жоба диссертацияның ғылыми нәтижелерін алмастырмайды, ол авторлық әдістемені екі бөбекжай-балабақшада сынақтан өткізуге және оқу-әдістемелік құралды басып шығаруға мүмкіндік берген апробация

		сәйкес (бағытын көрсету)	алаңы қызметін атқарған.
2	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі <u>үлесін</u> <u>қосады</u> /қоспайды ? Ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмағ ан	Жұмыс ғылымға елеулі үлес қосады, оның маңыздылығы ашылған. Маңыздылықты үш критерий бойынша бағаладым: зерттеу бұрын шешілмеген мәселені шеше ме; жаңа түсіндіру ұсына ма; оның нәтижесін басқа зерттеуші немесе практик пайдалана ала ма. Бірінші критерий бойынша. Балалардың цифрлық қауіпсіздігі бұған дейін көбіне техникалық қорғау тұрғысынан шешіліп келді: мазмұнды сүзу, ата-аналық бақылау, экран уақытын шектеу. Мұндай шаралар баланың цифрлық кеңістігін реттейді, бірақ бала бейтаныс хабарламаға, күмәнді сілтемеге немесе жағымсыз мазмұнға тап болғанда не істейтіні ашық қалады. Диссертация дәл осы шешілмеген бөлікті – мектепке дейінгі ересек жастағы баланың өз қауіпсіз әрекетін педагогикалық жолмен қалыптастыруды – зерттеу пәніне айналдырып, оның шешімін ұсынған. Екінші критерий бойынша. Автор экожүйелік әлеует ұғымы арқылы бір ғана субъектінің (педагогтің немесе ата-ананың) жеке әрекеті неге тұрақты нәтиже бермейтінін түсіндіреді: 4–5 жастағы бала әр ортадағы қарама-қайшы талаптарды ажырата алмайды, сондықтан нәтиже балабақша мен отбасы талаптарының бірлігіне тәуелді. Үшінші критерий бойынша. Модель төрт компонентке, он екі көрсеткішке және үш деңгейге дейін нақтыланып, әр компонентке диагностикалық әдістеме бекітілген. Демек, басқа зерттеуші немесе тәрбиеші осы құралдармен өз тобындағы нәтижені өлшей алады. Зерттеудің айрықша ерекшелігі – экожүйелік идеяның жас ерекшелігіне дейін жеткізілуі. Автор жалпы тұжырыммен шектелмей, әр ортаның (отбасы, педагог, мектепке дейінгі ұйым, цифрлық мазмұн) 4–5 жастағы балаға қатысты нақты қызметін, педагогикалық жұмыстың мазмұнын және күтілетін нәтижесін айқындаған

			(6-кесте), оны баланың психологиялық ерекшеліктерімен сәйкестендірген (8-кесте). Соның арқасында экожүйелік тәсіл жалпы қағида күйінде қалмай, тәрбиеші мен ата-ана орындай алатын нақты жұмысқа айналған.
3	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған	Өзі жазу деңгейі – жоғары. Дербестікті үш белгі бойынша бағаладым. Авторлық ұстаным. Теориялық бөлімде автор талданған еңбектерді баяндаумен шектелмей, әрқайсысынан өз зерттеуіне қатысты қорытынды шығарады, пікірін «біздің ойымызша» деп ашық білдіреді. Салыстырмалы кестелерді (ұғым анықтамалары, тұғырлар мен компоненттердің сәйкестігі, жас ерекшеліктері мен цифрлық қауіпсіздік міндеттерінің сәйкестігі) автор өзі құрастырған. Зерттеу құралдарының авторлығы. Педагогтер мен ата-аналарға арналған сауалнамаларды автор өзі әзірлеген; балаларға арналған әдістемелер цифрлық қауіпсіздік мазмұнына бейімделген. Мысалы, М.А. Панфилованың «Кактус» графикалық әдістемесі «Цифрлық кактус» нұсқасына айналдырылып, балаға ғаламтор әлемінде өзін қорғайтын «цифрлық досының» суретін салу тапсырылған, сурет бойынша жеке әңгімелесу жүргізілген. Деректермен жеке жұмыс. Статистикалық өңдеуде әр критерийдің не үшін таңдалғаны түсіндіріліп, аралық есептеулер қосымшада толық көрсетілген. Мұндай жұмысты деректі өзі жинап, өзі өңдеген зерттеуші ғана орындай алады. Үш белгі де диссертанттың жеке ғылыми үлесінің жоғары екенін көрсетеді.
4	Ішкі принципті бірлік	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) жартылай негізделген 3) негізделмеген	Негізделген. Өзектіліктің негізделуін үш критерий бойынша бағаладым: практиканың нақты жағдайы дерекпен көрсетілген бе; ғылыми контекст ескерілген бе; жас кезеңін таңдау дәлелденген бе. Практиканың дерегі. Автор өзектілікті жалпы пайымдаумен емес, өзі жинаған деректермен көрсетеді. Анықтаушы

			кезенде сауалнамаға қатысқан 35 педагогтің басым бөлігі қосымша оқыту мен әдістемелік құралдардың қажеттігін атаған; 149 ата-ананың жартысына жуығы ғана осы мәселе бойынша тәрбиешіден кеңес алған және өз білімін жеткілікті деп бағалаған. Балалардың өзінде оңтайлы деңгейдегілер аз, ал ең әлсіз буындар – көмек сұрауға дайындық, әрекет салдарын болжау және белгісіз сілтемеден сақтану. Ғылыми контекст. ЭЫДҰ мен UNICEF құжаттары баланың цифрлық ортадағы қауіпсіздігін шектеумен ғана емес, қауіпсіздік пен мүмкіндіктің тепе-теңдігі арқылы қамтамасыз етуді ұсынады; шетелдік зерттеулер (S. Edwards және әріптестері, L.-A. Еу, C.G. Cupit) мектеп жасына дейінгі баланың интернеттегі қауіпті толық ұғына алмайтынын және қорғану тәсілдерін ересектің көмегімен меңгеретінін көрсетеді. Диссертация осы ұстанымды қазақстандық мектепке дейінгі ұйым жағдайында іске асырады. Жас кезеңі. Мектепке дейінгі ересек жаста бала ережені қабылдауға, жағдаяттарды салыстыруға, ересектің түсіндіруін ұғынуға қабілетті бола бастайды, сондықтан қауіпсіз мінез-құлықтың бастапқы үлгілерін дәл осы кезеңде қалыптастыру орынды. Үш критерий де орындалған: өзектілік практика дерегімен, ғылыми контекстпен және жас ерекшелігімен негізделген.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) <u>айқындайды;</u> 2) жартылай айқындайды 3) айқындамайды	Айқындайды. Тақырыптағы әр ұғым диссертацияның мазмұнында бірізді ашылған. «Цифрлық орта» – 1.1-бөлімде ұғым ретінде анықталған, 2.1-бөлімде оның тәуекелдері ЭЫДҰ жіктемесі бойынша сипатталған, 3.2-бөлімде қауіпсіз цифрлық білім беру ресурсы («CyberBalapan») түрінде іске асырылған. «Мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың қауіпсіздігі» – 1.1-бөлімде қауіпсіздік пен қауіпсіз мінез-құлық ұғымдары арқылы ашылған, 2.1-бөлімде баланың психологиялық

		ерекшеліктерімен сәйкестендірілген, 2.3-бөлімде өлшемдер мен көрсеткіштерге айналдырылған, 3.3-бөлімде өлшенген. «Педагогикалық сүйемелдеу» – 1.2-бөлімде құрылымы мен шарттары, 1.3-бөлімде педагог пен ата-ана серіктестігі, 2.2–2.3-бөлімдерде әдіснамалық тұғырлары мен моделі, үшінші тарауда әдістемесі мен механизмі берілген. Тақырыптағы үш ұғымның әрқайсысы теориялық, модельдік және эмпирикалық деңгейде қарастырылған; мазмұн тақырып шеңберінен шықпайды және оны толық қамтиды.
	4.3 Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) <u>сәйкес келеді</u> 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді	Сәйкес келеді. Мақсат пен міндеттердің тақырыпқа сәйкестігін зерттеу аппаратының ішкі үйлесімі бойынша бағаладым. Зерттеу нысаны – мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың қауіпсіздік дағдыларын дамыту үдерісі; пәні – олардың қауіпсіздігін цифрлық ортада педагогикалық сүйемелдеу әдістемесі; мақсаты – осы сүйемелдеуді теориялық-әдіснамалық негіздеу, әдістемелік кешенін даярлап, тәжірибеде сынақтан өткізу. Нысан, пән және мақсат тақырыптан тікелей туындайды. Әр міндетке ғылыми жаңалықтың бір тармағы және қорғауға ұсынылатын бір қағида сәйкес келеді, яғни «міндет – жаңалық – қағида – қорытынды» сәйкестігі толық сақталған. Болжам да мақсатпен үйлеседі: онда педагогикалық ықпалдың мазмұны (ғылыми негізделген мазмұн, тиімді әдістер, арнайы педагогикалық шарттар жүйесі) мен күтілетін нәтиже (балалардың қауіп-қатерді ажыратуы, қауіпсіз мінез-құлық тәсілдерін меңгеруі және оларды күнделікті әрекетте қолдануы) анық көрсетілген, бұл оны эксперимент арқылы тексеруге мүмкіндік берген.
	4.4 Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылымы логикалық байланысқан	Толық байланысқан. Байланыс үш деңгейде көрінеді. Тараулар арасында. Әр тарау бір сұраққа жауап береді және келесі тараудың сұрағын дайындайды. Бірінші тарау – нені қалыптастыру керек және

		1) <u>ТОЛЫК байланысқан</u> 2) жартылай байланысқан 3) байланыс жоқ	қандай шарттарда (ұғымдар, сүйемелдеудің алты бағыты мен алты шарты, педагог пен ата-ана серіктестігі). Екінші тарау – қандай ғылыми негізде және қандай жүйемен (экожүйелік әлеует, әдіснамалық тұғырлар, модель). Үшінші тарау – қалай іске асыру керек және нәтижесі қандай (әдістеме, механизм, эксперимент). Болжам мен эксперимент арасында. Болжамдағы үш шарттың әрқайсысы экспериментте нақты көрініс тапқан: «ғылыми негізделген мазмұн» – әдістемелік кешен, «тиімді әдістер» – интерактивті ойын мен жағдаяттық тапсырма, «арнайы педагогикалық шарттар» – қалыптастырушы кезеңде орындалған төрт шарт. Болжамда күтілген нәтиже диагностикада өлшенген көрсеткіштермен сәйкес келеді. Қорытынды мен міндеттер арасында. Қорытынды төрт міндеттің ретімен құрылып, әр міндет бойынша не алынғаны жеке көрсетілген, соңында болжамның дәлелденгені тұжырымдалған. Жұмыста негізгі желіден бөлек тұрған бөлім жоқ.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) <u>сыни талдау бар;</u> 2) талдау жартылай жүргізілген 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген	Сыни талдау бар. Автордың шешімдері белгілі шешімдермен үш бағытта салыстырылып бағаланған. Ұғым деңгейінде. «Цифрлық қауіпсіздік» ұғымына әр автор берген анықтамалар бір кестеде салыстырылған (3-кесте). Ақпараттық қауіпсіздікпен салыстырғанда цифрлық қауіпсіздіктің педагогикалық мазмұны кеңірек екені көрсетілген: ол баланың цифрлық құралдарды пайдалану тәртібін, мазмұнмен әрекетін, жеке мәліметке ұқыпты қатынасын және қауіпті жағдайда ересекке хабарлау дағдысын біріктіреді. Авторлық анықтамалар осы салыстырудан кейін ғана ұсынылған. Қолданыстағы тәжірибе деңгейінде. Автор бар шешімдердің мүмкіндігін талдайды: «Мектеп жасына дейінгі балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз

			ету» бағдарламасы тұрмыстағы, көшедегі, табиғаттағы қауіпсіздікті қамтиды; UNICEF-тің «Кибер Тұмар» жобасы киберқауіпсіздік дағдыларын ойын форматында дамытудың тиімді екенін көрсетеді; ата-аналық бақылау қызметтері мен қауіпсіз іздеу режимдері баланың цифрлық кеңістігін реттейді, бірақ күтпеген жағдайда баланың өзі қалай әрекет ететінін шешпейді. Авторлық әдістеме осы шешімдердің күшті жағын (ойын форматын) пайдаланып, оны мектепке дейінгі ұйым мен отбасының бірізді жұмысымен толықтырады. Эксперимент деңгейінде. Авторлық әдістеме бақылау тобындағы дәстүрлі жұмыспен салыстырылған. Бақылау тобында балалар қауіпсіздік ережелерін ересектің ескертуі мен тыйымы деңгейінде қабылдап, оларды нақты жағдаятта дербес қолдануда қиналған; эксперименттік топта ережені жағдаятта қолдану тәжірибесі қалыптасқан. Демек, жаңа шешімдер жарияланып қана қоймай, баламалы тәсілдермен салыстыру арқылы дәлелденген.
5	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма? 1) <u>толығымен жаңа</u> 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады) 3) жаңа емес (25% кем болып табылады)	Толығымен жаңа. Әр нәтиженің жаңалығын үш критерий бойынша бағаладым: 1) жаңалықтың түрі (теориялық немесе практикалық); 2) жаңалықтың деңгейі (белгілі білімді нақтылау, толықтыру немесе түрлендіру); 3) нәтиженің немен дәлелденгені. Бірінші нәтиже жаңа. Түрі – теориялық. Деңгейі – нақтылау: қауіпсіз мінез-құлық пен педагогикалық сүйемелдеу туралы белгілі қағидалар мектепке дейінгі ересек жас пен цифрлық орта жағдайына қатысты нақтыланған. Жаңа мазмұны: цифрлық қауіпсіздіктің алты құрамдас бөлігі (цифрлық қауіптер туралы бастапқы түсінік, қауіпсіз және қауіпті әрекетті ажырату, жеке мәліметке ұқыпты қатынас, құрылғыны пайдалану тәртібін сақтау, өз әрекетін реттеу, ересектен көмек сұрау), сүйемелдеудің алты бағыты мен алты педагогикалық шарты. Дәлелі – ұғымдық талдау және

			авторлық анықтамалар (1.1–1.2-бөлімдер). Екінші нәтиже жаңа. Түрі – теориялық-әдіснамалық. Деңгейі – толықтыру: педагогикалық сүйемелдеу теориясына «экожүйелік әлеует» ұғымы енгізілген. Жаңа мазмұны: ұғымның анықтамасы, оның түсіндіруші, интегративтік, ұйымдастырушылық-практикалық, дамуға бағдарланған және қатынастық-сенімдік қырлары, бес құрылымдық элементі, 4–5 жасқа арналған жеті өлшемі. Дәлелі – ЭЫДҰ мен UNICEF тұжырымдамаларын талдау және дәстүрлі көзқараспен салыстыру (2.1-бөлім). Үшінші нәтиже жаңа. Түрі – теориялық-қолданбалы. Деңгейі – толықтыру: мектепке дейінгі педагогикада цифрлық қауіпсіздікті педагогикалық сүйемелдеудің модельдік сипаттамасы жасалған. Жаңа мазмұны: мақсаттық-бағдарлы, мазмұндық, ұйымдастырушылық-әрекеттік және нәтижелік компоненттердің бірлігі; үш кезең (диагностикалық-бағдарлау, мазмұндық-әрекеттік, рефлексивтік-түзету); бес қызмет (бағдарлаушы, тұжырымдамалық, репрезентативтік, процессуалдық, диагностикалық); он екі көрсеткіш пен үш деңгей. Дәлелі – педагогикалық модельдеу теориясы және модельдің экспериментте іске асуы (2.3-бөлім, үшінші тарау). Төртінші нәтиже жаңа. Түрі – практикалық (әдістемелік). Деңгейі – түрлендіру: ескерту мен тыйымға құрылған жұмыс ойын жағдаятына және отбасымен келісілген әрекетке құрылған жұмыспен алмастырылған. Жаңа мазмұны: әдістемелік кешен және оның тиімділігі туралы эксперименттік дерек. Дәлелі – бақылау тобымен салыстырылған педагогикалық эксперимент (3.3-бөлім). Төрт нәтиженің ешқайсысы диссертацияда талданған бұрынғы зерттеулерде осы мазмұнда берілмеген, сондықтан «толығымен жаңа» деген бағаны негізді деп санаймын.
--	--	--	---

		5.2 диссертацияның қорытындылары жаңа болып табылама? 1) <u>толығымен жаңа</u> 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады) 3) жаңа емес (25% кем болып табылады)	Толығымен жаңа. Қорытындыларды екі критерий бойынша бағаладым: олар диссертацияның өз материалынан шыға ма және зерттеу міндеттеріне нақты жауап бере ме. Теориялық қорытындылар жаңа: цифрлық ортадағы қауіпсіздік баланың жеке дағдысына ғана тәуелді құбылыс емес, ол бала, педагог, ата-ана, цифрлық білім беру ресурстары және тәрбиелік орта арасындағы үйлесімді байланысқа негізделеді; экожүйелік көзқарас баланың қорғалуын білім беру ұйымының ішкі мәселесі шеңберінен шығарып, отбасымен ортақ міндетке айналдырады. Эмпирикалық қорытындылар жаңа, өйткені олар автордың өзі жинаған деректерден алынған: 1) ата-аналардың көпшілігі мәселенің маңызын түсінгенімен, олардың тәрбиешімен өзара әрекеті мен баланың цифрлық әрекетін іс жүзінде сүйемелдеуі әлсіз; 2) педагогтер мәселенің маңызын мойындайды, бірақ оны жүйелі іске асыру үшін әдістемелік қолдауды қажет етеді; 3) авторлық әдістемеден кейін ең үлкен өсім іс-әрекеттік-практикалық компонентте байқалған; 4) рефлексивтік-бағалаушылық компонент басқаларына қарағанда баяуырақ қалыптасады, мұны жас ерекшелігімен түсіндіруге болады. Екі критерий де орындалған: қорытындылар автордың өз талдауы мен деректеріне сүйенеді, төрт міндеттің әрқайсысына жауап береді және мектепке дейінгі ұйымдағы жұмысты жоспарлауға тікелей бағыт береді. Толығымен жаңа және негізделген. Педагогикалық зерттеуде бұл критерийге технологиялық (әдістемелік) және ұйымдастырушылық шешімдер жатады. Оларды екі сұрақ бойынша бағаладым: қолданыстағы тәжірибедегі шешімді қайталай ма және немен негізделген. «Бір ойын – бір дағды» шешімі. Әр интерактивті ойын бір нақты қауіпсіз әрекетті жаттықтырады: «Кімге сенуге
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) <u>толығымен жаңа</u> 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа	

		болып табылады) 3) жаңа емес (25% кем болып табылады)	болады?» – бейтаныс адаммен онлайн байланыстан сақтану, «Құпияны сақта» – жеке мәліметті қорғау, «Экран уақытын ретте» – өзін-өзі реттеу, «Дұрыс әрекетті таңда» – қауіпті жағдайда әрекет ету алгоритмі. Мұндай құрылым педагогке әр дағдыны жеке қалыптастырып, жеке бақылауға мүмкіндік береді. Кері байланысы бар цифрлық ресурс. «CyberBalapan» платформасында балаға арналған ойындармен қатар педагог пен ата-анаға арналған бөлімдер және диагностикалық-бақылау бөлімі бар. Яғни ресурс мазмұн беріп қана қоймай, нәтижені өлшеуге және жұмысты түзетуге мүмкіндік береді. Мазмұны жас ерекшелігіне сай жобаланған: мәтіндік жүктемесі аз көрнекі материал, қысқа анимациялық сюжет, суретті жағдаяттан қауіпсіз шешімді таңдау. Балабақша мен отбасының бірыңғай тәртібі. Ата-аналарға арналған нұсқаулықтағы он қадамның әрқайсысы бір үлгімен берілген: мазмұны – ата-ананың әрекеті – күтілетін нәтиже (30-кесте). Бұл отбасындағы талаптарды балабақшадағы жұмыспен сәйкестендіретін ұйымдастырушылық шешім. Негізділігі. Шешімдер модельдің компоненттерінен шығарылған, қалыптастырушы экспериментте қолданылған және нәтижесі өлшенген. Сондықтан оларды жаңа әрі негізделген деп бағалаймын.
6	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)	Негізделген. Қорытындылардың негізділігін бес критерий бойынша бағаладым. 1) Іріктеменің жеткіліктілігі. Ересек топтардың 149 баласы (эксперименттік топ – 75, бақылау тобы – 74), 35 педагог, 149 ата-ана қатысқан. 2) Топтардың теңестірілуі. Бастапқы теңдік екі тәуелсіз тәсілмен тексерілген: Фишердің ϕ^* критерийі бойынша 33 көрсеткіштің барлығында эмпирикалық мән критикалық мәннен төмен (ең жоғары мән – 1,092, критикалық мән – 1,64); бір факторлы дисперсиялық талдау бойынша 13 көрсеткіштің

			барлығында айырмашылық мәнді емес ($p > 0,05$). 3) Өлшеу құралдарының зерттеу пәніне сәйкестігі. Модельдің әр компонентіне жеке диагностикалық әдістеме бекітілген; әдістемелер баланың жетекші әрекетіне – суретке, ойынға, жағдаяттық тапсырмаға, жеке әңгімелесуге – құрылған. 4) Дәлелдердің тоғысуы. Бір қорытынды үш дереккөзбен расталады: балалардың диагностикасы, педагогтердің сауалнамасы, ата-аналардың сауалнамасы. Ата-аналар сауалнамасындағы өзгерістің статистикалық мәнділігі Уилкоксон критерийімен расталған ($p < 0,001$). 5) Баламалы түсіндірудің жоққа шығарылуы. Бақылау тобының көрсеткіштері шамалы ғана өзгерген, сондықтан эксперименттік топтағы динамиканы балалардың табиғи есеюімен түсіндіруге негіз жоқ. Бес критерийдің барлығы орындалған; негізгі қорытындылар кең көлемді әрі өзара үйлесімді дәлелдерге сүйенеді.
7	Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар	Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет: 7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) <u>дәлелденді</u> 2) <u>шамамен дәлелденді</u> 3) <u>шамамен дәлелденбеді</u> 4) <u>дәлелденбеді</u> 7.2 Тривиалды ма? 1) <u>ия</u> 2) <u>жоқ</u> 7.3 Жаңа ма? 1) <u>иә</u> 2) <u>жоқ</u> 7.4 Қолдану деңгейі 1) <u>тар</u> 2) <u>орташа</u> 3) <u>кең</u> 7.5 Мақалада	Қорғауға төрт қағидат шығарылған: 1) педагогикалық сүйемелдеудің теориялық-әдіснамалық негіздері мен негізгі ұғымдардың байланысы; 2) сүйемелдеудің экожүйелік негізі; 3) құрылымдық-мазмұндық модель; 4) әдістеме және оның тиімділігі. Бес сұраққа әр қағидат бойынша жауап беремін. 7.1 Қағидат дәлелденді ме? Төртеуі де дәлелденді. 1-қағидат – ұғымдық-теориялық талдаумен (1.1, 1.2, 2.2-бөлімдер); 2-қағидат – экожүйелік әлеуетті теориялық негіздеумен (2.1-бөлім) және педагогтер мен ата-аналар қатысқан қалыптастырушы жұмыстың нәтижесімен; 3-қағидат – педагогикалық модельдеу теориясына сүйенген негіздемемен (2.3-бөлім) және модельдің экспериментте іске асуымен; 4-қағидат – бақылау тобымен салыстырылған педагогикалық экспериментпен (3.3-бөлім). 7.2 Тривиалды ма? Төртеуі де тривиалды емес. 1-қағидат: ұғымдар

		дәлелденген бе? 1) <u>иә</u> 2) жок	жеке-жеке бұрын анықталған, ал олардың мектепке дейінгі баланың цифрлық қауіпсіздігіне қатысты өзара байланысын көрсету дербес ғылыми міндет. 2-қағидат: қауіпсіз мінез-құлықтың жекелеген түсіндіру немесе бақылау әрекетімен неге қалыптаспайтынын түсіндіреді. 3-қағидат: модель көрнекі сызба ғана емес, оның әр компонентіне өлшем, көрсеткіш және диагностикалық құрал бекітілген. 4-қағидат: тиімділік баланың ережені айтып беруімен емес, жағдаяттағы нақты әрекетімен өлшенген. 7.3 Жаңа ма? Төртеуі де жаңа. Әр қағидат ғылыми жаңалықтың тиісті тармағына сәйкес келеді; олардың жаңалығының түрі, деңгейі мен дәлелі 5.1-тармақта талданды. 7.4 Қолдану деңгейі. Төртеуінде де кең. 1- және 2-қағидаттар мектепке дейінгі педагогика теориясында және педагогтерді даярлау мазмұнында; 3-қағидат мектепке дейінгі ұйымның тәрбие-білім беру үдерісін жобалауда; 4-қағидат кез келген мектепке дейінгі ұйымның ересек топтарында және отбасымен жұмыста қолданылады. Қағидаттар бір ұйымның жағдайымен шектелмейді. 7.5 Мақалада дәлелденген бе? Иә. Қағидаттардың мазмұны 8 ғылыми еңбекте жарияланған. Scopus базасында индекстелетін International Journal of Evaluation and Research in Education журналындағы мақала (2026, Vol. 15, №3) болашақ мектепке дейінгі білім беру педагогтерінің балалардың цифрлық қауіпсіздігін қолдауға қатынасын зерттейді және экожүйедегі педагог рөліне қатысты тұжырымдарды негіздейді; Абай атындағы ҚазҰПУ Хабаршысындағы мақалалар (2024, 2025) кибермәдениетті дамытудың педагогикалық аспектілерін және интерактивті ойындар арқылы кибергигиена мен қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру әдістемесін ашады.
8	Дәйектілік	8.1 Әдістеменің	Иә. Әдіснаманы үш критерий бойынша

	принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	таңдауы – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған 1) иә 2) жоқ	бағаладым: аталған тұғырлар жұмыста іс жүзінде қолданылған ба; әдістер міндеттерге сәйкес пе; эксперименттің әдістемесін қайталауға бола ма. Тұғырлардың қолданылуы. Жүйелілік тұғыр модельдің құрылымын, іс-әрекеттік тұғыр ойын мен жағдаяттық тапсырмаға негізделген әдістемені, тұлғалық-бағдарлы тұғыр жас ерекшелігін ескеруді, аксиологиялық тұғыр мотивациялық-құндылықтық компонентті, орта және әлеуметтік-педагогикалық тұғырлар экожүйелік әлеует пен отбасымен серіктестікті негіздеуге пайдаланылған. Әр тұғырдан нақты қағидат шығарылған (10-кесте): мысалы, іс-әрекеттік тұғырдан – белсенді меңгеру, когнитивтік тұғырдан – саналылық, әлеуметтік-педагогикалық тұғырдан – серіктестік қағидаты. Әдістердің міндеттерге сәйкестігі. Теориялық міндеттерге – талдау, синтез, салыстыру, контент-талдау; модель жасауға – педагогикалық модельдеу мен құрылымдау; әдістемені тексеруге – педагогикалық эксперимент, диагностикалық әдістемелер, сауалнама, бақылау және математикалық статистика әдістері қолданылған. Қайталау мүмкіндігі. Эксперименттің әдістемесі толық сипатталған: кезеңдер, базалар, іріктеме, топтарды құру тәртібі, әр әдістеменің мақсаты, нұсқаулығы мен бағалау өлшемдері, деңгейлерді балға айналдыру тәсілі көрсетілген; зерттеу этикасының талаптары сақталған.
	8.2 диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және		Иә. Деректерді өңдеуде қолданылған әдістер заманауи педагогикалық зерттеу талаптарына сай және, ең маңыздысы, деректің түріне қарай дұрыс таңдалған. Екі тәуелсіз топтағы үлестерді салыстыруға Фишердің F^* бұрыштық түрлендіру критерийі қолданылған; статистикалық болжамдар (H_0, H_1), есептеу формуласы мен критикалық мәндер нақты көрсетілген. Нәтиже бір факторлы дисперсиялық талдаумен (ANOVA) қосымша тексерілген; бұл

		интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) <u>иә</u> 2) <u>жоқ</u>	ретте автор ANOVA-ны тек үш деңгейлі көрсеткіштерге қолданып, екі мәнді (бар/жоқ) көрсеткіштерге қолданбағанын әдіснамалық тұрғыдан негіздеген. Бір топтың қайталама өлшемдерін салыстыруға Уилкоксонның таңбалы рангілік критерийі, көрсеткіштердің өзара байланысын бағалауға Спирменнің рангілік корреляция коэффициенті алынған; рангілік әдістерді таңдау деректердің реттік сипатымен түсіндірілген. Аралық есептеулер қосымшада берілгендіктен, нәтижелерді тексеруге болады. Деректер кестелер мен диаграммаларда абсолюттік сан мен үлес түрінде қатар берілген, бұл нәтижені іріктеме көлемін ескеріп түсіндіруге мүмкіндік береді.
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденді) 1) <u>иә</u> 2) <u>жоқ</u>	Иә. Педагогикалық эксперимент анықтаушы, қалыптастырушы және бақылау кезеңдерінен тұрады және диссертацияның теориялық қағидаларын тікелей тексереді. Модель экспериментте толық іске асырылған: диагностикалық-бағдарлау кезеңіне анықтаушы эксперимент, мазмұндық-әрекеттік кезеңге эксперименттік топтағы қалыптастырушы жұмыс, рефлексивтік-түзету кезеңіне қайталама диагностика сәйкес келеді. Қалыптастырушы кезеңде төрт педагогикалық шарт орындалған: интерактивті ойындар мен жағдаяттық тапсырмаларды жүйелі қолдану; цифрлық қауіпсіздікке қатысты нақты жағдаяттарды модельдеу; педагогтер мен ата-аналардың бірлескен әрекеті; балалардың әрекетін бақылап, түзетіп отыру. Нәтиже модельдің төрт компоненті бойынша алынған (42-кесте). Эксперименттік топта оңтайлы деңгейдегі балалардың үлесі мотивациялық-құндылықтық компонент бойынша 31,2%-дан 54,9%-ға, когнитивтік-мазмұндық компонент бойынша 27,3%-дан 52,0%-ға, іс-әрекеттік-практикалық компонент

		бойынша 25,3%-дан 52,0%-ға, рефлексивтік-бағалаушылық компонент бойынша 20,0%-дан 42,7%-ға өскен; бақылау тобындағы өзгерістер табиғи даму шегінде қалған. Анықталған өзара байланыстар да расталған. Когнитивтік-мазмұндық компоненттің көрсеткіштері (қауіп-қатерді тану, өзін-өзі реттеу, қауіпсіз мінез-құлық әрекеттері, әлеуметтік-эмоционалдық тұрақтылық) арасында статистикалық мәнді оң байланыс анықталған (Спирмен коэффициенті 0,63–0,76). Бұл көрсеткіштердің бір-бірінен оқшау емес, өзара байланыста қалыптасатынын, яғни модельдің тұтастығы туралы теориялық тұжырымды растайды. Сондықтан теориялық қорытындылар мен модель педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденген деп есептеймін.
	8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған/ішінара расталған/расталмаған	Расталған. Диссертациядағы маңызды мәлімдемелерді төрт топқа бөліп, әрқайсысының дереккөзбен расталуын қарадым. Нормативтік мәлімдемелер заңдарға, Үкімет қаулыларына, министр бұйрықтары мен тұжырымдамаларға нөмірі мен күні көрсетілген сілтемелермен берілген. Ұғымдық мәлімдемелер энциклопедиялық және түсіндірме сөздіктерге, философиялық, психологиялық, педагогикалық еңбектерге сүйенеді. Цифрлық тәуекелдер мен ересектердің сүйемелдеу ролі туралы мәлімдемелер ЭЫДҰ мен UNICEF құжаттарымен және осы саланың жетекші отандық, шетелдік зерттеушілерінің еңбектерімен расталған. Әдіснамалық мәлімдемелер жүйелілік, іс-әрекеттік, тұлғалық-бағдарлы тұғырлар мен педагогикалық модельдеу бойынша іргелі еңбектерге (И.В. Блауберг, В.Н. Садовский, А.Н. Леонтьев, В.В. Краевский, Ш.Т. Таубаева және т.б.) негізделген. Диагностикалық әдістемелердің бастапқы дереккөздері де көрсетілген,

			сондықтан авторлық модификацияның қандай негізден шыққанын тексеруге болады. Тұтастай алғанда, тұжырымдар сенімді ғылыми әдебиетке сүйенеді және сілтемелер орынды қолданылған.
		8.5 Пайдаланған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз	Жеткілікті. Әдебиеттер тізімі 346 дереккөзден тұрады. Оның жеткіліктілігін санымен емес, зерттеу міндеттерін қамтуымен бағаладым: әр міндеттің шешімі тиісті дереккөздер тобына сүйенеді. Бірінші міндет (теориялық-әдіснамалық негіздер) үшін философиялық, психологиялық, педагогикалық еңбектер мен нормативтік құжаттар; екінші міндет (экожүйелік әлеует) үшін ЭЫДҰ, UNICEF материалдары, ата-аналық медиация мен балалардың онлайн қауіпсіздігі туралы шетелдік мақалалар; үшінші міндет (модель) үшін педагогикалық модельдеу теориясы бойынша еңбектер; төртінші міндет (әдістеме, эксперимент) үшін қауіпсіз мінез-құлықты қалыптастыру әдістемелері, диагностикалық құралдардың дереккөздері және ойын технологиялары бойынша зерттеулер қамтылған. Төрт міндеттің ешқайсысы дереккөзсіз қалмаған, сондықтан әдеби шолу үшін тізім жеткілікті.
9	Практикалық құндылық принципі	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар 1) <u>иә</u> 2) жоқ	Иә. Теориялық маңызын зерттеудің мектепке дейінгі педагогика теориясына нақты не қосатыны тұрғысынан бағалаймын. Педагогикалық сүйемелдеу ұғымының мазмұны цифрлық қауіпсіздікке қатысты нақтыланған: ол баланың орнына шешім қабылдау да, оның цифрлық ортамен байланысын толық шектеу де емес, баланың қауіп белгілерін ажыратуына, қауіпсіз әрекет тәсілін меңгеруіне және оны күнделікті жағдайда қолдануына жағдай жасау. Сүйемелдеудің мазмұны алдын алу, түсіндіру, дағды қалыптастыру, эмоциялық қолдау және тәуекелді ерте байқау бірлігінде сипатталған. Қауіпсіз мінез-құлық тәжірибесінің құрылымы берілген: төрт компонент және олардың көрсеткіштері цифрлық

			қауіпсіздік мәдениетінің бастапқы негіздері қалай қалыптасатынын теориялық тұрғыдан сипаттауға мүмкіндік береді. Балаға көзқарас өзгерген: экожүйелік тәсіл баланы қорғау объектісі ретінде емес, қауіпсіз әрекет тәжірибесін біртіндеп меңгеретін субъект ретінде қарастырады. Бұл қағида цифрлық тәрбие мәселелерін зерттейтін кейінгі жұмыстарға әдіснамалық бағдар бола алады.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары 1) <u>иә</u> 2) <u>жоқ</u>	Иә. Практикалық маңызы жоғары, өйткені зерттеу нәтижелері практикадан анықталған нақты қажеттілікке жауап береді және тәжірибеде қолданылған. Қажеттілік. Анықтаушы кезеңде педагогтердің басым бөлігі әдістемелік құралдардың жетіспейтінін және қосымша оқыту қажеттігін көрсеткен. Диссертация осы қажеттілікті өтейтін кешен ұсынады. Қолданудың нәтижесі. Қалыптастырушы кезеңнен кейін балалардың интернеттегі қауіптері туралы өз білімін жеткілікті деп бағалаған педагогтер саны 16-дан 28-ге артқан; тәрбиешіден осы тақырыпта кеңес алған ата-аналар саны 72-ден 121-ге, баласымен бірге интернетте уақыт өткізетіндер саны 87-ден 112-ге көбейген. Яғни әдістемелік кешен балаларға ғана емес, оларды сүйемелдейтін ересектердің тәжірибесіне де әсер еткен. Таралу мүмкіндігі. Нәтижелер №109 және №187 бөбекжай-балабақшаларының тәжірибесіне енгізіліп, енгізу актілерімен расталған; оларды басқа мектепке дейінгі ұйымдарда, педагогтерді даярлау мен біліктілігін арттыруда пайдалануға болады.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады? 1) <u>толығымен жаңа</u> 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады)	Толығымен жаңа. Ұсыныстарды үш критерий бойынша бағаладым: нақтылығы, қолданыстағы тәжірибеден айырмашылығы, қолдануға дайындығы. Нақтылығы. Ұсыныстардың адресаты мен әрекеті анық. Ата-анаға он нақты қадам берілген: экран уақытын реттеу, қауіпсіз контентті таңдау, құрылғыны

		3) жаңа емес (25% кем болып табылады)	баламен бірге пайдалану, ата-ана бақылауы құралдарын қолдану, жеке ақпаратты қорғауға үйрету, бейтаныс адаммен онлайн қарым-қатынастан сақтандыру және басқалары. Тәрбиешіге ойын сценарийлері мен ұйымдастырылған іс-әрекет үлгілері, мектепке дейінгі ұйымға балалардың қауіпсіз мінез-құлқын бақылау мен бағалаудың бірыңғай тәртібі ұсынылған. Айырмашылығы. Ұсыныстар мектепке дейінгі ұйымның тәрбие-білім беру үдерісіне бұрын жүйелі түрде енгізілмеген мазмұнды – жеке мәліметті қорғау, күмәнді сілтемеден бас тарту, жағымсыз мазмұн туралы ересекке хабарлау – ересек топ балаларының жасына сай түрде қамтиды. Ереже ауызша ескерту арқылы емес, қайталанатын ойын жағдаяты арқылы меңгертіледі. Қолдануға дайындығы. Әр ойын сценарийінде мақсаты, құрал-жабдықтары, барысы және күтілетін нәтижесі көрсетілген, сондықтан педагог оны қосымша әзірлеусіз қолдана алады. Үш критерий бойынша да ұсыныстар жаңа және автордың моделі мен эксперимент нәтижелеріне сүйенеді.
10	Жазу және рәсімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары 2) орташа 3) орташадан төмен 4) төмен	Жоғары. Мәтін ғылыми стиль талаптарына сай: пайымдаулар дәйекті, бөлімдер алдыңғы бөлімнің нәтижесіне сүйеніп басталады және аралық қорытындымен аяқталады. Автор әдебиеттегі тұжырымды, өз пайымын және эмпирикалық дерекке сүйенген қорытындыны бір-бірінен ажыратып береді. Көрнекілік жақсы ұйымдастырылған: күрделі теориялық материал салыстырмалы кестелерге түсірілген, модель сызба түрінде берілген, эксперимент нәтижелері кестелер мен диаграммаларда қатар ұсынылып, әрқайсысына мәтіндік түсіндірме жасалған. Статистикалық бөлімде формулалар, болжамдар мен критикалық мәндер көрсетілген. Диссертацияның құрылымы мен

			рәсімделуі қойылатын талаптарға сәйкес келеді.
11.	Диссертацияға ескертулер		Диссертацияның мазмұны, ғылыми нәтижелерінің дәлелділігі және рәсімделуі бойынша принципті сипаттағы ескертулер жоқ.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді.		Диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалмайды, сондықтан бұл тармақтың талабы оған тікелей қатысты емес. Жарияланымдарды диссертация нәтижелерінің апробациясы ретінде қарадым. Автор зерттеу тақырыбы бойынша 8 ғылыми еңбек жариялаған: Scopus базасында индекстелетін журналда 1 мақала, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған басылымдарда 3 мақала, халықаралық және ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарында 4 мақала. Жарияланымдар зерттеудің барлық кезеңін қамтып, 2024–2026 жылдары жарық көрген; олардың тақырыптары диссертацияның теориялық, ұйымдастырушылық және әдістемелік нәтижелеріне сәйкес келеді. Апробация деңгейі философия докторы (PhD) дәрежесін алуға ұсынылатын диссертацияның нәтижелерін жариялауға қойылатын талаптарға сай.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		Асанханова Жанна Жеткербайқызының «Цифрлық ортада мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың қауіпсіздігін педагогикалық сүйемелдеу» тақырыбындағы диссертациясын үлгідегі барлық критерий бойынша бағалап, мынадай шешімге келдім. Өзектілігі практика дерегімен және ғылыми контекстпен негізделген. Ғылыми жаңалығы төрт нәтижеден тұрады, олардың әрқайсысының түрі, деңгейі және дәлелі анық. Негізділігі топтары теңестірілген, бақылау тобымен салыстырылған педагогикалық экспериментпен қамтамасыз етілген. Практикалық маңызы мектепке дейінгі ұйымдардың тәжірибесіне енгізілген әдістемелік кешенмен

		расталған. Жұмыстың айрықша ерекшелігі – экожүйелік тәсілді мектепке дейінгі ересек жастағы баланың мүмкіндігіне сай нақты педагогикалық жұмысқа айналдыруы. Диссертация Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылатын диссертацияларға қоятын талаптарына сәйкес келеді. Осыған байланысты Асанханова Жанна Жеткербайқызы 8D01201 – «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.
--	--	--

Ресми рецензент
PhD, профессор м.а.
Қожа Ахмет Ясауи атындағы
Халықаралық қазақ-түрік университеті

Баймух

Б.М. Баймуханбетов

